AVİM Yorum • No: 2025 / 6 • Ocak 2025

RUSYA-İRAN STRATEJİK ORTAKLIK ANLAŞMASI VE ERMENİSTAN

Tuğçe TECİMER

-

Hatırlanacağı üzere geçtiğimiz günlerde Ermenistan ve ABD arasında da bir stratejik ortaklık anlaşması imzalanmıştı. Blinkenin ifadesine göre -savunma, enerji, politika gibi birçok alanı kapsayan- söz konusu anlaşma iki ülkenin ilişkileri için bir dönüm noktası niteliğindedir. [1]

Ermenistan ve ABD arasında imzalanan anlaşmadan kısa bir süre sonra ise Moskovada, İran ile Rusya arasında politika, güvenlik, ticaret, ulaştırma ve enerji alanlarını kapsayan stratejik ortaklık anlaşması imzalanmıştır.[2] Anlaşma aynı zamanda ülkelerin topraklarının birbirlerine karşı herhangi bir askeri eylemde kullanılmasına izin vermeyeceklerine veya herhangi birinin diğerine saldırılmasına yardım etmeyeceklerine ve dışarıdan gelebilecek askeri tehditlere karşı iş birliği yapacaklarına dair de hususlar içermektedir.

Pezeşkiyanın ifadesi ile imzalanan ortaklık anlaşması İranın hiçbir ülkenin aşırı taleplerine boyun eğmeyeceğini, her iki ülkenin de bölgede güvenliği koruyabileceğini ve ekonomiyi birlikte geliştirebileceğini gösterdiğinin bir kanıtı niteliğindedir.[3] Putin ile perspektiflerini yavaş yavaş uyumlu hale getirdiklerini belirten Pezeşkiyan yoldaşlık ve yakınlık duygusunu hissettiklerini de belirtmiştir. [4] Pezeşkiyanın açıklamalarından görülebilmektedir ki yıllarca yaptırımlara maruz kalmış ve kendilerini Batı tarafından dışlanmış gören iki ülke birlikte hareket ederek Batının ötekileştirme ve dışlama politikasını da sona erdirmeyi amaçlamaktadır.

İran ve Rusya arasındaki bu yakınlığın bir başka boyutu da,[5] Rus gazını İrana taşımak amacıyla Azerbaycan topraklarından geçecek bir gaz boru hattının inşası için yapılması planlanan anlaşmada sona yaklaşılmış olmasıdır. Projenin yıllık ortalama 2 milyar metreküpe kadar teslimatla başlaması ve zamanla hacmini 55 milyara metreküpe büyütmesi beklenmektedir.

Bilindiği üzere İranın doğal gaz rezerv potansiyeli dünyada ikinci sırada yer almaktadır. Söz konusu anlaşma İranın bu potansiyelinin de kullanılmasının gündeme gelmesi itibariyle jeopolitik bir önem de taşımaktadır. İki ülke, Batı ile artan gerginlikler ve Trump yönetiminin uygulayabileceği yeni enerji yaptırımı risklerine karşı alternatif enerji yolları oluşturma çabasında görünmektedir.

Ayrıca bu projenin Azerbaycan üzerinden gerçekleşmesinin planlanması, proje dışında bırakılan Ermenistanın durumunun sorgulanmasına neden olmaktadır. Her ne kadar Ermenistan Dışişleri Bakanı Mirzoyan, İran-Rusya Stratejik Ortaklık Anlaşmasının bölgenin tamamına fayda sağlayacağını belirtmiş olsa da[6] Azerbaycan üzerinden geçmesi planlanan Kuzey-Güney enerji nakil güzergâhı jeopolitik olarak Ermenistanın dezavantajlı duruma düşmesine neden olmaktadır. Ermenistanın Rusya ile bozulan ilişkileri ve Batı ile günden güne artan iletişimi göz önünde bulundurulduğunda söz konusu nakil güzergâhının Ermenistana karşı da bir uyarı olduğunu düşünmek yanlış olmayacaktır.

Sonuç olarak, Rusya ve İran uzun zamandır Batı tarafından yaptırımlara maruz bırakılmakta ve bu yolla kontrol altında tutulmaya çalışılmaktadır. O sebeple iki devletin stratejik ortaklığı ve Kuzey-Güney enerji nakil projesi bölge ülkeleri için uyarı niteliğinde olmakla beraber, Batı için ise bağımsızlık mesajı vermektedir.

[1] Selenay Erva Yalçın, Ermenistan Batıya Biraz Daha Yaklaştı: ABD-Ermenistan Stratejik Ortaklık Komisyonu Antlaşması, *AVİM*, 23 Ocak 2025, https://avim.org.tr/tr/Yorum/ERMENISTAN-BATI-YA-BIRAZ-DAHA-YAKLASTI-ABD-ERMENISTAN-STRATEJIK-ORTAKLIK-KOMISYONU-ANTLASMASI .

[2] Russia and Iran Presidents Sign Partnership Treaty in Moscow ,*Ajazeera*, 17 January 2025, https://www.aljazeera.com/news/2025/1/17/russia-and-iran-presidents-sign-partnership-treaty-in-moscow.

[3] "Iran-Russia Treaty on Strategic Partnership Indicates They Wont Give in to Excessive Demands", *President*, 24 January 2025, https://president.ir/en/157093.

[4]Iran-Russia Treaty on Strategic Partnership Indicates They Wont Give in to Excessive Demands, *Goverment of the Islamic Republic of Iran*, 25 January 2025, https://irangov.ir/detail/457036.

[5] Gas Pipeline from Russia to Iran to Pass Through Azerbaijan, *Report News Agency*, 17 January 2025, https://report.az/en/region/gas-pipeline-from-russia-to-iran-will-pass-through-azerbaijan/

[6] A. Mohammadzadegan Khoei, "Iran-Russia Partnership Treaty to Benefit Entire Region: Armenia", *Islamıc Republic News Agency*, 21 January 2025, https://en.irna.ir/news/85726471/Iran-Russia-partnership-treaty-to-benefit-entire-region-Armenia .

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: TECİMER, Tuğçe. 2026. "RUSYA-İRAN STRATEJİK ORTAKLIK ANLAŞMASI VE ERMENİSTAN." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2025 / 6. Ocak 30. Erişim Kasım 02, 2026. https://www.avim.org.tr/tr/Yorum/RUSYA-IRAN-STRATEJIK-ORTAKLIK-ANLASMASI-VE-ERMENISTAN

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır